

lesarabrøv

Til Føroyamálsdeildina á Fróðskaparsetrinum

Til lukku við tiltaki tykkara til frama fyri at bjarga føroyskari stavseting, bending, og setningasamanseting. Eg ætli at hjálpa tykkum — og spyrja tykkum um hvat tit halda um:

1) navnið MIKLARGARDUR á einum superlandi her heimi. Átti tað ikki at verið MIKLIGARDUR, í hvørfalli?

2) Hvát halda tit um yvirskriftina á lesarabrævi »AFTURSVAR TIL ÁLVUR KIRKE« — hetta er ein missur av bending av nøvnum, sum so við og við ger seg galdandi. Menn fara »til Oddur«, til »Leivur« og ikki til Odds ella Leivs ella um ikki annað til Odd ella Leiv. Eiga føroyingar fullkomiliga at gloyma bendingar av mannavinum?

3) Eitt herviligari dømi kemur frá Hansjakku Debes undir valstríðnum í 14. September. Hin 25. oktober skrivur hann grein undir heitinum »STIG FYRI STIG — UTTAN STIG«.

Eitt er at Hans Jakku, sum tað idni jóannes-

bóndaligi tjóðskaparmanurin hann útstíllar seg sum, góðtekur, at navn hansara verður skrivað gamalprestadanskt »Hans Jacob« — hetta er ikki føroysk stavseting. Føroyingar eita »Hansjakup« So nýtir hann orðið »málsætningur«. Orðið er helst tikið beinleiðis úr tí danska »målsætning«. Her heimi eiga vit orð sum »endamál« ella hvi ikki bert »mál«?

»Sjálvsstyrki« kemur til endan« skrivur tjóðveldismandurin. Her er málslig misfatan á ferð. Um nakað er komið til ein enda, so er tað stutt sagt komið á sín gravarbakka. Fólk her heimi mugu stutt sagt hava havt eitt sjálvsstyrki, sum nú er komið »til endan« og er vorðið liðugt.

Málsligt skuldi menn høvdu skrivað »at enda«. So skrivur hann: »teir hava ikki megnað at tikið nakað stig...« Sig mær føroyamálsdeild — tá orðið at stendur í sambandi við sagnorð, er tað ikki talan um NAVNHATT, sum er OBENDUR? Eitur tað her ikki »megnað at

taka«? Hevur »at tikið« nakra meining á føroyskum máli? Seinni skrivur hann, at »teir høvdu heldur ikki viljað«. Hevði hann hugsað sær at meint »viljað at tikið« ella hvussu langt skal føroyskur málburður avbronglast áðrenn fólk sigur: »steðga — veitst tú nú hvat...«

So skrivur HJD um »gamla sjálvsstyrki«. Sig mær, er her hugsað um tað sjálvsstyrki, oyggjarar høvdu áðrenn Sigmundur kúgaði fólk úr undir kristindóm og hjálandaveldi? Ella hvat er eitt »gamalt sjálvsstyrki«?

Hugsar HJD her ikki um hin gamla »sjálvsstyrkisflokkin« sum aldri fekk gjøgnumført nakað sjálvsstyrki, heldur øvugt? Hvi skrivur HJD »hjá Kjartan«, »hjá Adolf« osfr., tá vit á føroyskum eiga at benda navn: hjá Peturi, hjá Óla, hjá Ólavi, hjá Finni, hjá Álvi — og so sjálvandi hjá KJARTANI og hjá ADOLFI.

Um sjálvst garðarar tjóðskaparkempur fara at gloyma føroyskan bendingarhætt — hvar endar málið tá?

Við tók til føroyamálsdeildina á Fróðskaparsetrinum.

Málmukkur

Nei til sosialistiskan politikkk???

»Eitt nei til sosialistiskan politikkk — eitt ja til sterk-an og sunnan borgarligan politikkk«.

Hetta vóru rakstrarróp upp undir valið, undirskrivað av formanni landsfelags fólkafloksins, Steingrím Niclasen, so hetta má vera nakað, sum ein sameintur fólkaflokkur tekur undir við.

Sig mær, SOSIALURIN og Atli Dam og Javnaðarflokkurin annars: Ætla tit at fara í samgongu við flokk, sum so avgjørt sigur NEI TIL SOSIALISTISKAN POLITIKKK? Er tað tað sum tit eru valdir inn á ting uppá? Er tað »nei til sosialistiskan politikkk« sum tey í Suðri, sum bakkaðu tykkum upp, hava valt? Ætla tit at fara í samgongu aftur við mest antisosialistiska og asosiala flokki Føroya?

Hvi ikki lata hann fara í sambandsleypin har hann hoyrir heima? Ti hvussu leikur víkur og vendir sær, so er politikkur spurningur um sosialismu, demokrati, mannarett, og hinumæðni kapitalismu, kúgan, junglulóg, asosialitet osfr. Men hvat velur javnaðarflokkurin?

Ætla hann at velja samstarv við ein flokk, hvørs formaður hevur ført valstríð við rakstrarrópinum »NEI TIL SOSIALISTISKAN POLITIKKK«???

So halgatryggi sigi eg nei takk og spýggi.

So hvi ikki eins væl Paula Ellefsen? Hann sigur jú tað sama, men kanska eitt sindur mjúkari.

Væl gagnist.

krippi

★★★

Nøkur orð um valið og valdagin

Tað eru fleiri ár, síðani missionsmenn úr sambandsflokkinum fóru at peika á tjóðveldismenn og javnaðarmenn. Teir vóru kommunistar, ókristilgir og í hesum sambandi hevur Russland verið tikið upp.

Í Lukas evangeli 18. kap. sigur Jesus frá tveimum monnum, sum fóru niðan í templið at biðja. Annar var fariseari, hin tollari. Farisearin stóð fyrri seg sjálfan og bað:

— Gud! Eg takki tær, at eg eri ikki sum onnur menniskju — ránsmenn, órættvis, horkallar — ella tá sum hasin tollarin. Eg fasti tvær ferðir um vikuna og lati tiggið av

allari inntøku mini. Tollarin stóð langt burtur og vildi ikki so mikið sum lyfta eyguni móti himli, men sló seg fyrri bróstið og segði:

— Gud, ver mær syndara náðigur.

Og Jesus sigur, at tollarin fór rættvisgjørður heim, men ikki Farisearin.

Tað má sigast, at sambandsmissionin hevur ávirkað veikal sálir í stóran mun. Sjálvan valdagin, inni í valhølinum, ja, inni í atkvøðuráttum, lá skriv um at velja kristiligar flokkar. Ja, lógloysi, hvør tekur sær av tí?

Øll koma vit hartil, at avgerast skal, hvør skal í Framhald á síðu 10

Um andstöðu- og samgongumøguleikar

Enn einaferð mátti javnaðarflokkurin konstatera eina afturgongd, hesaferð størri enn seinast. Tað er tí heldur ikki so lægið, at spurningurin eigur at takast gjølla til umhugsunar, um ikki flokkurin átti at sloppið røðrum eina tíð — og hetta av fleiri grundum.

Hóast afturgongdin ikki var so stór (?), so er vert at undirstrika, at hon hesi seinastu árinu hevur verið rættiliga stóðug. Og tað, ið er meiri týðningarmikið at undirstrika, er, at henda stóðuga máanin burturav er veruleiki, hóast tað hevur eydnast flokkinum at færa ein politik, sum stórt sæð øll javnaðarfólk áttu at kunna tikið undir við. Serliga undir núverandi samgongu hevur tað eydnast flokkinum at loyst ella lagt lunnar undir fleiri avgjørd javnaðarmál. Sostatt kann tað tykjast lægið — sæð út frá einum javnaðarsjónarmiði — at

afturgongdin júst til hetta valið varð so mikið stór.

Hvussu hendan afturgongd skal tolkast kunnu tað vera ymiskar metingar um, men spurningurin er, um ikki hetta má takast sum ein álvarslig ávaring um, at eitt »skrall« er í væntu næsta val — um ikki flokkurin velur at fara í andstöðu nú. Hetta, sum áður sagt, hóast tað hevur eydnast at færa ein samuligan javnaðarpolitik.

Størsta grundin til hesa afturgongd er uttan iva tann, at flokkurin uttan íslit hevur sitið við røðrum nú tey seinastu 12 árinu, og tí ikki hevur megnað at »agitera« tann veruliga javnaðarpolitikin, men hevur havt úr at gera við at verja og umsita tær neyðsemjuloysnir, sum nú einaferð eru neyðugar í einum politiskum samarbeiði millum fleiri flokkar. Hetta ikki bert

máar burturav sjálvum flokkinum, men eisini av teimum politikarum, ið skulu umboða, ella verja, flokkin úteftir.

Henda stóðan, at hava sitið so leingi við ábyrgdini, inniber eisini tann vandan, at teir politikarar sum hava ábyrgdina, lætt missa tikið á teirri ideologi, ið eyðkennir flokkin, og sum á flestu økjum skilir javnaðarflokkin frá hinum samgonguflokkum. Teir vitja jú eisini, at leggja teir ov stóran dent á tað, ið einars er teirra ideologiska grundarlag, leggja teir sjálvir upp til ein kritikk av teimum málum og loysnum, har flokkurin ikki náddi tey bestu úrslitini. Hinvegin er tað júst hetta, altið at draga eina felags línu saman við teimum flokkum, man nú einaferð valdi at samarbeiða við, ið hevur gjørt, at flokkurin framvegis stendur seg sum tann mest álitandi og

samarbeiðissinnaði flokkur í føroyskum politikki.

Fyri at fara í andstöðu talar eisini, at júst her fær ein flokkur høvi at arbeiða eitt sindur meiri sjálvstøðugt og harvið færa ein »reinari« politik, har dentur verður lagdur á tað ideologiska og principiella. Hetta endurreisir álitid á flokkinum og fær hann at nærast, og ikki at gloyma, minnir fólkid á, hvat veruligur javnaðarpolitikur er. Serstakliga, tá ið hugsað verður um, at t.d. fyrstuferðs veljarar ongantíð hava frætt um tað, ið veruliga er javnaðarpolitikur, uttan so, at tey av egnum áhuga hava sett seg inn í hann. Hetta nýtist ikki at færa við sær, at ein flokkur fer í andstöðu bert við tí fyrri eyga at savna so nógvur atkvøður sum møguligt, og fyri at sleppa sær undan at taka stöðu til og royna at loysa tey átrokandi

dagpolitisku málini, eins og vit hava sæð dømi um í føroyskum politikki tey seinastu fyra árinu frá sambandinum við Paula Ellefsen á odda.

Tað kundu verið drigin mong argument fram, ið tala fyri, at flokkurin átti at farið í andstöðu nú, men hinvegin eigur flokkurin ongantíð at leggja sjógv millum seg og teir samráðingar-møguleikar, sum standa honum í boði. Serliga, tá hugsað verður um, at neyvan finnast nøkur realistisk alternativ til eina samgongu tey komandi fyra árinu uttanum javnaðarflokkin. Hetta eigur sjálvandi at verða tikið til eftirtektar. Men um alternativini eru so nógv, sum menn vilja gera tey til, er eitt stórt ivamál.

Hóast sambandsflokkurin gjørdist størsti flokkur eftir valið, so var hetta ikki uppá politisk argument ella nakað,

sum kom í námind av hesum, men haraftur í móti uppá grovar ósamligheitir og lygnir á einum slíkum niveau, sum higartil hevur verið ókent í føroyskum politikki.

Seinasta val fall formaður sambandsfloksins Trúgví Samuelsen. Í staðin fyri henda hóast alt sakliga politikara valdu teir Paula Ellefsen at stýra sambandskútuni. Ein út av lagi ósamligan politikara, ið heldur ikki røkkur fyrrverandi til kniggja sum politikari. Sambandskútan er so illa stýrd hesi seinastu fyra árinu, at hon hevur lagt hav ímillum seg og hinar politisku flokkarnar.

Fyri javnaðarflokkin eiga móguleikarnir bert at vera hesir báðir: at fara í andstöðu ella — og tað er meira realistisk — at núverandi samgonga heldur fram.

Kristjan á Neystabø